

Konduktori szakértelem a hallgatói nézetek tükrében

Túri Ibolya¹

Bevezető

A pályaszocializációs kutatások eredményei igazolták, hogy a pedagóguspálya választásának motívumaiban, valamint a jelöltek pedagógussá válásának folyamatában hangsúlyos szerepet kapnak a korábbi személyes élmények és tapasztalatok, a tanulóként szerzett, követésre vagy elkerülésre ösztönző pozitív vagy negatív tanári minták. A hazai és nemzetközi neveléstudományi szakirodalom széles körben tartalmaz kutatásokat a pedagógiai nézetek feltárására, sajátosságaik vizsgálatára, tartalmi szerveződéseik, kapcsolódásaik értelmezéseire. A nézetkutatások egyetértenek abban, hogy a jelöltek nézeteinek azonosítása és tudatosítása különösen fontos pedagógussá válásuk folyamatának támogatásához, hiszen nézeteik befolyásolják a képzésben való részvételüket, és kihatnak későbbi pedagógiai tevékenységükre, ún. viselkedési és metodikai mintaként hatnak. (Hunyadiné, 1993) A jelöltek számos, bár jobbára még strukturálatlan absztrakcióval érkeznek a képzésbe leendő pedagógusi szakmaszerepüket illetően (Falus, 2002), azonban ezek feltárásának elmaradása hatással lehet gondolkodásukra, későbbi pedagógiai gyakorlatukra, valamint ebből következően a képzés céljainak elérésére, a képzés eredményességére. A tanulmányban a konduktori szakértelem tartalmáról való gondolkodás hallgatói dimenzióinak értékelését célzó vizsgálat bemutatására kerül sor.

Pedagóguskutatások

A huszadik század kezdeti pedagóguskutatásai középpontjában az eredményes tanári munka és a tanári munkát befolyásoló tényezők vizsgálata állt, jellemzően a jó pedagógusi tulajdonságok összegyűjtése és elemzése által. Példaként említhető Hart vizsgálata a kedvelt és hatékony tanár jellemzőire, vagy Gordon és Rogers kutatása a hatékony és eredményes pedagógus személyiségvonásaira vonatkozóan.

A kutatások fókusza a továbbiakban kiszélesedett, így a tanári személyiség vizsgálata mellett a tanári tevékenység és a gyakorlathoz elengedhetetlen pedagógiai készségek feltérképezésével bővült. A tanári tevékenység hatékonyságának segítése céljából vizsgálták, hogy a tevékenység egyes elemeinek fejlesztése támogathatja –e általában a pedagógiai tevékenység egészét, annak eredményességét, amely által növekszik a tanári tevékenység hatékonysága és a tanulói teljesítmény is. Falus (1975) által meghatározásra került a pedagógiai készség fogalma, mint a tanári tevékenység jól elhatárolható, lényeges komponense, amely különböző megjelenési formákban, a tanítási-tanulási folyamatban jól alkalmazható.

¹ A szerző tanársegéd, SE PAK

A pedagóguskutatások a hetvenes évektől a pedagógusok gondolkodásának és döntéseinek elemzése felé fordultak. A vizsgálatok érintették a tanárok tudatos és kevésbé tudatos döntéshozatalát, a döntések meghozatalában résztvevő, valamint a tanárok gondolkodását és cselekvéseit befolyásoló tényezőket.

A nyolcvanas, kilencvenes évektől a vizsgálatok a tanári tudás leírásának, létrejöttének, változásának elemzése irányában folytatódtak. A tanári tudás jellemzőinek megragadása többféle tudásértelmezést – elméleti tudás, gyakorlati tudás és mesterségbeli tudás – hozott. *Richardson* összehasonlítva a gyakorlati tudást a nézetekkel, megállapítja, hogy bár forrásuk hasonlóan a korábbiakban szerzett tapasztalat, míg a nézeteket valóságnak véljük, addig a tudás feltételezi annak valóságtartalmát és igazoltságát is.

Itt kell még megemlíteni az értékelőrendszert, amely *Zeichner* és *Liston* szerint a pedagógiai gyakorlat tekintetében releváns nézetekből, tapasztalatokból, tudásból és értékekből áll, segítik az ismeretek értelmezését és a gyakorlat szervezését. Az értékelő rendszert *Falus* a nézet és gyakorlati tudás ötvözeteként tekinti, amelynek szerepét egyfajta szűrőként értelmezi, ugyanis kizárólag azon elméleti ismeretek, tartalmak épülhetnek be, amelyeket az értékelő rendszer hasznosnak és szükségesnek ítél.

Nézetkutatások

Számos tanulmány foglalkozik a pedagógiai nézetek fogalmával, értelmezési kereteivel, a nézetek feltárásával, változtathatóságával, képzési tartalomba való beépítésével egyaránt. A kutatások kitérnek mind a kezdő, mind a több éve pályán lévő pedagógusok, valamint a pedagógusjelöltek nézeteinek megismerésére is. Ezen kutatások bizonyították, hogy a korábbi személyes és iskolai tapasztalatokból származó *nézetek (beliefs)* befolyásolják a tanárok gondolkodását és pedagógiai gyakorlatát. Ezek a pedagógus tevékenységében egymással szorosan kapcsolódnak, egymással kölcsönhatásban vannak. Ebben a folyamatban végig jelen van a pedagógus nézetrendszere és tudása.

A kutatások eredményei szerint a tanárok egy kevésbé koherens, többnyire implicit módon jelenlévő nézetrendszerrel rendelkeznek, amely befolyásolja az egyes pedagógiai jelenségek megértését, elfogadását és hatással van pedagógiai gyakorlatukra is. Az eredmények alátámasztották, hogy a tanárjelöltek már a képzés megkezdésekor kialakult nézetekkel érkeznek a tanulók, a tanítás és tanulás körében, valamint a hozzájuk kapcsolódó kérdésekben. A nézetek forrásai egyrészt a képzést megelőzően szerzett személyes és iskolai tapasztalatok, másrészt a képzés során szerzett további tapasztalataik.

Bullough szerint ezek a nézetek hatással lesznek arra, hogy a hallgatók az egyes képzéstartalmakból mit fogadnak be és sajátítanak el, mivel ezek a nézetek mintegy átszűrnek azokat, s ez befolyásolja majd leendő tanítási gyakorlatukat is. Véleménye szerint a hallgatók ezért nem tudnak elfogadni és későbbi gyakorlatuk során alkalmazni olyan módszereket, eszközöket, eljárásokat, amelyek ellentétesek a korábbi tapasztalataik forrásaiból alakuló nézeteikkel. Mindezekből következően fontos a nézetek feltárása és amennyiben szükséges, azok módosítása.

A nézetkutatások pedagógusokat és jelölteket érintő közös megállapításai tehát, hogy a nézetek kihatással vannak a saját pedagógiai tudás és gyakorlat alakulásának

folyamatára, a pedagógusidentitás alakulására. Ugyancsak hatnak a képzésben való részvételre és végső soron a képzés eredményességére, a képzési célok teljesülésére. Mindezekből következően támogatni kell a jelölteket nézeteik beazonosításában és feltárásában, amennyiben szükséges azok felülvizsgálatában és módosításában. Lehetőség szerint ez már a képzés kezdetén jelenjen meg, illetve kapjon helyet a képzési programban is.

Pedagógus szakértelem – konduktor szakértelem

A pedagógusi szerep és tevékenység fogalmához szorosan kapcsolódó pedagógus szakértelem terminológiai megközelítéséhez *Csapó* fogalmi meghatározásából indulunk ki a következők szerint: „Abban az esetben, amennyiben a tudás egy bizonyos szakterület logikája szerint szerveződik, szakértelemről beszélünk. A szakértelem tehát magában foglalja az adott szakma műveléséhez szükséges ismereteket, készségeket, képességeket. Elsajátítása hosszú fejlődési folyamatot jelent, a tanulás módszerei, eszközei és céljai pedig együtt fejlődnek magával a szakterülettel, annak tudásbázisával.” (*Csapó, 2004, 32*)

Az oktatási, képzési integráció előtérbe kerülésével, így a sajátos nevelési igényű vagy különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált oktatásban, nevelésben való megjelenésével számos olyan vizsgálat vált ismertté, amely egyre több hiányosságot tárt fel a befogadó pedagógiai környezetnél. Így példaként kiemelve a pedagógiai környezet személyi és tárgyi hiányosságait, a befogadó szemlélet, valamint az egyéni különbségekhez alkalmazkodó, differenciálni képes pedagógia hiányát. (*Mile, 2016*)

Mindezek megoldása adekvát és hatékony szakmapolitikai választ igényelt. Megfogalmazódott annak igénye, hogy az együttnevelés támogatása érdekében szükséges, hogy speciális szakértelemmel rendelkező csoport (gyógypedagógia, speciális pedagógia, konduktív pedagógia) nyújtson támogatást a többségi pedagógusoknak, szakmai tanácsadás, személyes jelenlét keretében (utazó gyógypedagógus, utazó konduktor, fejlesztő pedagógus).

Mindezek mellett megjelent az a cél is, hogy ezen speciális szakértelemmel bíró pedagógusok (gyógypedagógus, konduktor stb.) kompetenciái bővítésre, továbbfejlesztésre kerüljenek, amely magával hozta a képzési és kimeneti követelmények (KKK) újbóli felülvizsgálatát is.

Összegezve a pedagógiai szakértelem legfontosabb elemeit: a pedagógiai szakterület műveléséhez elengedhetetlen a szakterülethez kapcsolódó ismeretek, tudás, készségek és képességek megléte.

A 18/2016. (VIII.5.) EMMI rendeletben megfogalmazott képzési és kimeneti követelményekkel összehasonlítva ugyancsak megjelennek ezen főbb szerveződések, így:

- (1) tudás,
- 2) képességek,
- 3)attitűd,
- 4)autonómia és felelősség.

A pedagógusképzések felülvizsgálata magával hozta a konduktorképzés képezési követelményeinek felülvizsgálatát is, így az alábbiak szerint fogalmazhatók

meg – a KKK-kal összhangban – a konduktív nevelési tevékenység műveléséhez szükséges főbb szakértelemi elemek: ismeret, szakmai tudás a CP eredményes befolyásolására, konduktori (pedagógusi) készségek, képességek, személyiségjellemzők, tulajdonságok (attitűd) és autonómia és felelősség.

A konduktorjelöltek körében végzett kutatás ismertetése

A jelen tanulmányban ismertetésre kerülő kutatás célja volt feltárni, milyen nézetekkel bírnak a konduktorhallgatók a sikeres és eredményes pedagógusi tevékenységhez szükséges konduktori szakértelmet illetően, melyek ennek a számukra hangsúlyos elemei, hogyan gondolkodnak erről a képzés elején lévő, illetve a képzés befejezéséhez közel álló jelöltek, valamint megfigyelhető e változás vélekedéseik körében.

A Pető András Főiskolán (mai nevén : Semmelweis Egyetem Pető András Kar) végzett vizsgálat elsődlegesen tehát arra kereste a választ, mit tekintenek a hallgatók a konduktori szakértelmek legfontosabb tartalmi elemeiként. A vizsgálat elvégzésére egyrészt 2013–2016 között, egy adott konduktorjelölti évfolyam folyamatos követése által, másrészt a 2016/2017. tanév során került sor az I., II., III. és IV. évfolyamos konduktorhallgatók részvételével, azaz egyfelől keresztmetszeti vizsgálat, másfelől idősoros vizsgálatra alapozottan.

A pedagógiai nézetek feltérképezésére alkalmazott hagyományos és újabb módszerek közül fókuszcsoporthoz tartozó interjúk (N = 20) segítségével, és fogalomtérképek készítésével (N = 90), valamint metaforaelemzés (N = 250) keretében törekedtünk a konduktori szakértelmekhez kapcsolódó hallgatói nézetek tartalmi feltárására és elemzésére. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúkra kényelmi mintavételi eljárás alkalmazásával került sor, a végzős IV. évfolyamos hallgatók közül minden harmadik hallgató bevonásával. A fogalomtérképek megalkotására idősoros vizsgálatban, (5-6 fős) kiscsoportban, a metaforák kitöltésére keresztmetszet vizsgálat keretében került sor.

A kutatás eredményeinek ismertetése

A metaforák elemzésének eredményei

A keresztmetszet vizsgálat keretében a „konduktori” szereppel és a „konduktori tevékenységgel” kapcsolatos metaforák alkotását kértem a hallgatóktól, a következő mondatok befejezésével és indoklásával: „A konduktor olyan, mint a...”, „A konduktori tevékenység olyan, mint...” Ennek megfelelően a hallgatók egy hasonlat keresésével jelenítették azt meg, hogy számukra mit is jelent a konduktori szerep és mihez hasonlítják leginkább a konduktori tevékenységet. Az értelmezés segítéseként arra kértem a hallgatókat, hogy a mondat befejezését követően egyben indokolják is a mondatban megfogalmazottakat.

Az elemzés menetében a metaforákat csoportosítottam attól függően, hogy jelentésükben mennyire állnak közel egymáshoz. Amennyiben ez nem volt számomra egyértelmű, vagy többféle jelentés is adódhatott, úgy a hozzájuk fűzött indokolást használtam támogatásként. A csoportokat ezt követően úgy alakítottam halmazokba (kategória-egységekké), amelyek leginkább kifejezték a csoportban szereplő

metaforák közös vonásait, tulajdonságait. Az elemzéshez alapul vettem a metaforák tartalmi jelentését, valamint a kapcsolt indoklás szövegének tartalmi elemeit is.

Ez alapján a hallgatók többsége a konduktort *művésznek, segítőnek, vezetőnek, építőnek, határterületi szakembernek, azaz összetett tudás birtokosának, szórakoztató társnak, illetve természetfeletti képességű személynek* látja. A hallgatók összességében, valamint a hallgatói évfolyamokat külön-külön is figyelembe véve legtöbbször a konduktori szerephez a **segítő, gondozó** hasonlatot és a *határterületi szakember* metaforáját fogalmazták meg. Hasonlat-példáik is azt tükrözték, hogy leginkább az anya-pótanya-szülő, illetve az összetett tudás birtokosa szerepmotívum jelenik meg, nézeteikben ezen kifejezések állnak legközelebb a konduktori szerephez.

A hallgatók a konduktori tevékenységet elsősorban *segítés-gondoskodásnak és összetett tevékenységnek* látják, amelyben megjelenik a pedagógiai tevékenység mellett további területek (egészségügy, gyógypedagógia, pszichológia, szociológia stb.) ismeretének szükségessége is. Amennyiben a hasonlat-példák kategóriáit egymás mellé helyezzük, kirajzolódik egy olyan összetett szerep- és tevékenységmintázat, amely speciális szakértelmű, sokszínű és sokrétű feladatokban és tevékenységekben láttatja a konduktort és az általa végzett munkát. A szerepben és feladatokban megjelenő szakmaiság mellett sok esetben tükröződik az egyéb, humán vonatkozású jelenlét is (gondoskodás, segítség, varázslás stb.).

Az alábbi táblázat szemlélteti, hogy hogyan gondolkodnak leendő szakmaszerepükről és tevékenységükről az egyes évfolyamok hallgatói:

I. évfolyam	
Határterületi szakember	40 %
Segítő	36 %
Művész-alkotó	1 %
Vezető, szervező, irányító	5 %
Tervező-építő- konstruáló	1 %
spirituális, emberfeletti k	6 %
Szórakoztató	7 %
Pedagógus	3 %

II. évfolyam	
Határterületi szakember	35 %
Segítő	50 %
Művész-alkotó	3 %
spirituális, emberfeletti k	11 %

III. évfolyam	
Határterületi szakember	48 %
Segítő	31 %
Művész-alkotó	2 %
Tervező-építő- konstruáló	2 %
spirituális, emberfeletti k	12 %
Pedagógus	5 %

IV. évfolyam	
Határterületi szakember	26 %
Segítő	36 %
Művész-alkotó	5 %
Vezető, szervező, irányító	6 %
Tervező-építő- konstruáló	1 %
spirituális, emberfeletti k	12 %
Szórakoztató	12 %

A fogalomtérképek elemzésének eredményei

A konduktori szerepre, valamint a konduktori tevékenységre vonatkozó hallgatói nézetek feltárása érdekében sor került fogalomtérképek elkészítésére is. Ennek keretében 5-6 fős kiscsoportokban készültek saját asszociációkra épülő fogalomháló

a „konduktor” és a „konduktori tevékenység” fogalmakat alapul véve. A fogalomtérképek eltérő szerkezeti kidolgozottságúak voltak, valamint *kevésbé voltak tematikusan elrendezettek*. A fogalomtérképek többségében a konduktor, illetve a konduktori tevékenység fogalomhoz *közvetlenül kapcsolták* a legtöbb asszociációt, amelyet fontosnak gondoltak, majd ezekből ágaztak el továbbiak, így viszonylag egyszerűbb szerkezetű fogalomtérképek születtek; sok esetben nem feltétlenül az alapfogalommal összekapcsolódóan jelenítettek meg fogalmakat, illetőleg ezen fogalmak kapcsolódását az alapfogalomhoz utólag igyekeztek hangsúlyozni, az aláfölrendeltséget, összetartozást megjeleníteni.

Annak érdekében, hogy a tartalmi elemzést segítsem *valamennyi asszociációt* a következő *tartalmi kategóriába* rendeztem:

- a *tudással, szakmai ismerettel* összefüggő elemeket soroltam, amelyek a konduktori tevékenységhez szükséges konduktív szakmai tudáshoz, határterületi ismeretekhez és egyéb szükséges ismeretekhez kapcsolódtak;
- a konduktor *személyiségjellemzőit* megjelenítő asszociációk alkotják ezt a kategóriát;
- a konduktor *képességeit, kompetenciáit* megjelenítő elemeket és kifejezéseket rendeztem ide, amelyeket a hallgatók szerint a konduktori szerep és tevékenység igényel.

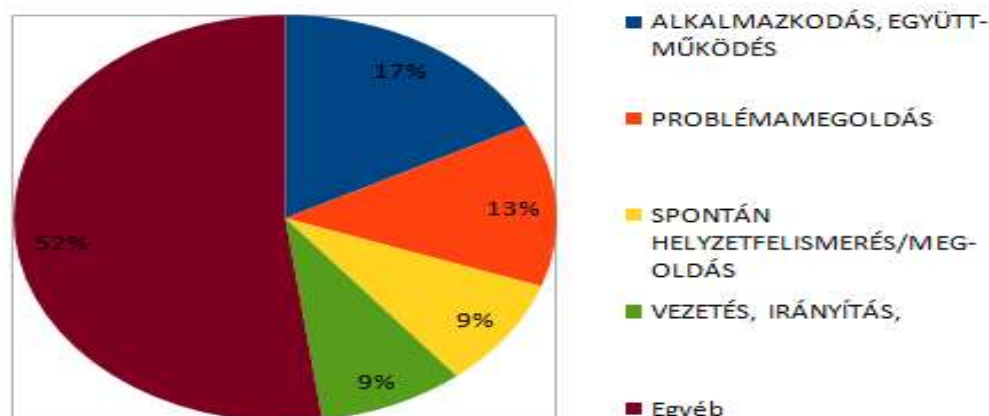
A fenti tartalmi kategóriába rendezést követően kerülhetett sor az egyes kategóriákon belüli alkategóriák létrehozására, amelybe azon asszociációk kerülhettek, amelyek tartalmuk alapján szorosan összetartoznak, koherensen kapcsolódnak.

Tartalmi kategóriák	Példák
<i>tudás, szakmai ismeret</i>	
Elméleti tudás: konduktív szakmai ismeret módszertan, tantárgypedagógiai ismeretek pedagógia, pszichológia, alapozó ismeretek neuropsychológia, orvosi biológia határterületi ismeretek Gyakorlati tudás: tünetspecifikáció csoportszervezés facilitáció programalkotás CP-s gyermekek nevelése, oktatása személyiségfejlesztés terápia rehabilitáció	tünettan, facilitáció, intendálás, anamnézis, didaktika, pszichológia anatómia, neuroanatómia, neuropsychológia, szociológia csoportalkotás, feladatsorok, egyéni és csoportcélok, konduktív csoportok, egyéni megoldások konduktív nevelés- fejlesztés rehabilitáció, mozgásterápia
<i>konduktor személyiségjellemzői</i>	
gyermekszerep határozottság empátia türelem	gyermekekhez fordulás, gyermekközpontúság, megértés, elfogadás empátia, türelem,

kreativitás nyitottság, érdeklődés lojalitás alázat, hűség	kreativitás, ötletek vidámság, humor
konduktor <i>képességei, kompetenciái</i>	
differenciálás problémamegoldás kommunikáció együttműködés kreativitás irányítás tervezés-szervezés analízis-szintézis	problémamegoldás tervezés-újratervezés irányítás, szervezés a csoport átlátása, vezetése

Amennyiben a konduktori szakértelmet megalapozó hallgatói nézeteket vizsgáljuk, az alábbi diagram szemléltetésében láthatjuk a hallgatóink számára legfontosabb, a sikeres és hatékony konduktori tevékenységhez szükséges leginkább fontosabbnak ítélt képességeket, így az irányítás, vezetési képesség meglétét, az együttműködés és alkalmazkodás, a spontán helyzetekben reagálás, felismerés, valamint problémamegoldás képességét is. Bár az „egyéb”-bel jelzett további képességek több mint az egész halmaz felét (52 %) kiteszik, azonban a hozzájuk rendelt képességek, kompetenciák egyénileg nem haladják meg az előzőekben ismertetésre került fontosabb képességek rangsorolását.

Képességek, kompetenciák

Az alábbiakban két ábra – az I. évfolyamos hallgatók kiscsoportjainak fogalomtérképeiből készült aggregát fogalomtérkép és ugyanezen hallgatók IV. évfolyamos hallgatói kiscsoportjainak fogalomtérképe – alapján kerül szemléltetésre, hogy milyen módon gondolkodtak a konduktori szerep és tevékenység és ehhez szorosan kapcsolódó konduktori szakértelemről.

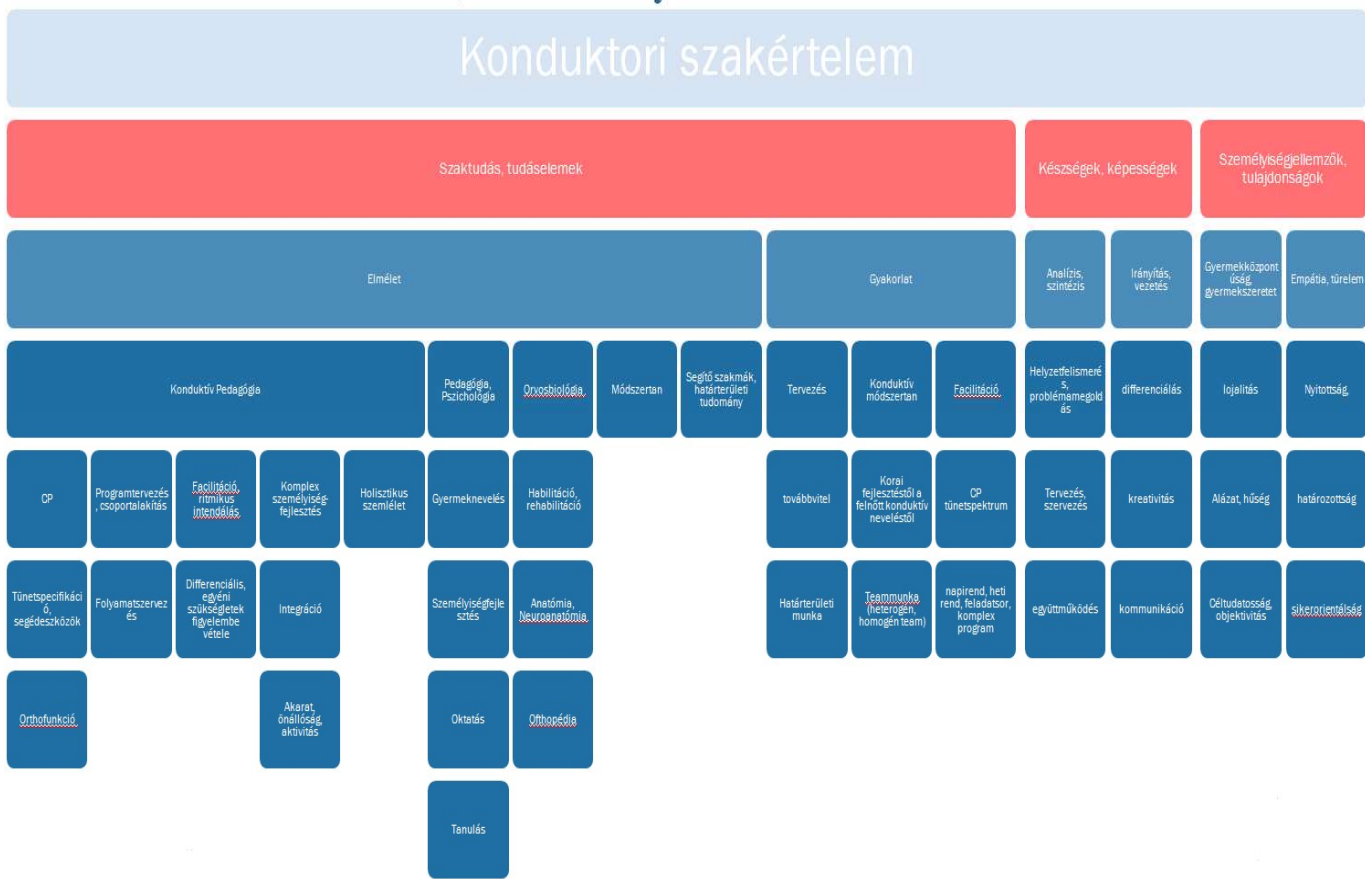
Az első ábrán (I. évfolyamosok) alapvetően megjelenik a KKK szerinti, valamint a metaforák elemzése során is alkalmazott hármas csoportosíthatóság: tudás-szakmai ismeret, konduktori képességek, kompetenciák, valamint a konduktor személyiségjellemzők. A fogalomtérkép mindazonáltal egyszerűbb szerkezeti kidolgozottságúak, alapvetően tematikusan elrendezettek, de a konduktori tudáshoz, képességekhez, személyiségjellemzők (konduktori szakértelem) fogalomhoz viszonylag kevés számú és kapcsolódású asszociáció kapcsolódik.

A második ábrán ugyanezen évfolyam megismételt fogalomtérképének (IV. évfolyamos korukban) elemzésekor jól látható, hogy a fogalomtérkép jóval összetettebb szerkezeti kidolgozottságú, tematikusan elrendezett, a konduktori szakértelem fogalomhoz jóval több, nagyobb elemszámú és egymás közötti kapcsolódású kifejezés és fogalom kötődik. Jól látható, hogy a hallgatók ezirányú nézetei a képzés ideje alatt megváltoztak. Mint ahogyan a képzéshez, a leendő szakmaszerephez kapcsolódó elméleti ismereteik és gyakorlati tapasztalataik is bővültek, úgy változtak, tisztultak nézeteik a konduktori tevékenységhez és pedagógusszerephez kapcsolódó vélekedéseik; markánsabban, letisztultabban gondolkodnak róla, s jelenítik meg az általuk fontosnak tartott kapcsolódó szükséges tudás-, képességelemeket és személyiségjellemzőket.

Sikeres, eredményes konduktor (I. évf.)

Sikeres, eredményes konduktor - IV. évf.

Összegzés

A vizsgálat célja volt feltárni, milyen nézetekkel bírnak a konduktorhallgatók a sikeres és eredményes pedagógusi tevékenységhez szükséges konduktori szakértelmet illetően. Melyek ennek a számukra hangsúlyos elemei, hogyan gondolkodnak erről a képzés elején lévő, illetve a képzés befejezéséhez közel álló jelöltek, valamint megfigyelhető e változás vélekedéseik körében.

A különböző módszereket alkalmazó kutatás során láthatóvá vált, hogy a hallgatóknak határozott elképzelései vannak arról, hogy számukra hogyan és milyen szerepben jelenik meg a jó konduktor, a metaforák összesítésében elsődlegesen a *segítő szerephez* vagy a *határterületi szakemberi szerepkörhöz* kapcsolták a konduktort. Az elemzés során az eredmények szerint a hallgatók határozott nézetei vannak arról is, hogy mi az, ami véleményük szerint szükséges ahhoz, hogy a konduktor sikerrel és eredményesen végezhesse pedagógiai tevékenységét.

A fogalomtérképek megalkotásakor a konduktori szakértelem tekintetében egyértelműen megjelenik a *konduktori tudás, szakmai ismeret*, amelyet az idősoros kutatás keretében egyértelműen szükséges elemként fogalmaznak meg. Ennek megfelelően hangsúlyos elemként nevesítik az elméleti és gyakorlati tudást, így ezen belül a konduktív szakmai ismeretet és módszertani, pedagógiai és orvosbiológiai ismereteket, a CP-s gyermekek nevelését és fejlesztésének ismeretét, a személyiségfejlesztést, a tünet-specifikációs és határterületi ismereteket.

A készségek, képességek körében ugyancsak megfogalmazták, hogy a sikeres és eredménnyel dolgozó konduktornak rendelkeznie szükséges a differenciálás,

problémamegoldás, kommunikáció, együttműködés, kreativitás, irányítás, tervezés-szervezés, analízis-szintézis képességeivel. A készségek, képességek körében ezek közül is az irányítás-vezetés, együttműködés és alkalmazkodás, spontán helyzetben reagálás és problémamegoldás voltak azok, amelyeket a hallgatók többsége szükséges képességként említett.

A *konduktor személyiségjellemzői* körében elsődlegesen a gyermekszeretet, határozottság, empátia, türelem, kreativitás, nyitottság, érdeklődés, a munkához való alázat, hűség jellemzőket említik, tehát mindazon ismérveket, amely által a hallgatók véleménye szerint a „jó és eredményes” konduktor leírható.

Vizsgálatunk alapján az is igazolást nyert, hogy a konduktorhallgatók konduktori szerep és tevékenység, valamint az ehhez kapcsolódó konduktori szakértelem vonatkozásában is határozott vélekedésekkel bírnak, amelyek a képzés során változhatnak, bővülnek, összetettebbé válnak. Úgy vélem, hogy szükséges lenne feltárni azt is, hogy a hallgatókon kívül a képzésben résztvevő szereplőknek így az elméleti oktatóknak, gyakorlati szakembereknek, konduktoroknak hasonló vagy eltérő nézeteik vannak – e a konduktori szakértelmet, a központi idegrendszeri sérülést jól és hatékonyan befolyásoló konduktori tevékenységet illetően. A képzés sikere nagyban függ attól is, ha az abban résztvevők lehetőleg ugyanazt értsék, hasonlóan gondolkodjanak a konduktor szakember szerepéről, szakterületéről, kompetenciáiról.

Irodalomjegyzék

- Bábosik István (2004): Neveléstudomány. Osiris Kiadó, Budapest.
- Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciálás tanulmányok vázlata. Osiris Kiadó, Budapest.
- Balogh Margit (szerk.) (1998): Bevezető a konduktív mozgáspedagógiába, Pető András előadásai és gyakorlati bemutatói alapján. MPANNI, Budapest. 5.
- Bullough, R. V. (1991): Exploring personal teaching metaphors in preservice teacher education. *Journal of Teacher Education*, 42, 43-51.
- Bullough, R. V. (1997): Becoming a Teacher. Self and the Social Location of Teacher Education. In: Biddle és mtsai (szerk.): *International Handbook of Teachers and Teaching*, Kluwer, 79-134.
- Calderhead, J. (1996): Teachers: Beliefs and Knowledge. In: Calfee, R. – Berliner, D. (szerk.): *The Handbook of Educational Psychology*. MacMillan, New York, 709-725.
- Campbell, d. (et al) (2000): *Portfolio and Performance Assessment in Teacher Education*. Boston, Allyn and Bacon. 325.
- Csapó Benő (2004): Tudás és Iskola. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Dudás Margit (2005): A tanárképzésbe belépő hallgatók nézeteinek feltárási lehetőségei. PhD értekezés. Budapest, ELTE.
- Dudás Margit (2007): A tanárjelöltek belépő nézeteinek feltárása. In: Falus Iván (ed) *A tanárrá válás folyamata*. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Falus Iván (2001): Pedagógus mesterség – pedagógiai tudás. *Iskolakultúra*, 2. 21-28.
- Falus Iván (2001): Gondolkodás és cselekvés a pedagógus tevékenységében. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből 2001*. Osiris Kiadó, Budapest. 213-234.

- Falus Iván (2004): A pedagógus In: Falus Iván (ed) Didaktika. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. 79-102.
- Falus Iván (2004): A pedagógussá válás folyamata. Educatio 2004/3.
- Falus Iván (2006): A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Hári Mária – Horváth Júlia – Kozma Ildikó – Kőkúti Márta (1991): A konduktív pedagógiai rendszer hatékony működésének alapelvei és gyakorlata. Nemzetközi Pető Intézet, Budapest. 38, 40.
- Hunyady Györgyné (1993): A pedagógusképzés és a neveléstudomány. Magyar Pedagógia 3-4.
- Kotschy Beáta (2003): Szakmai fejlesztő/fejlődő iskolák – a pedagógusképzés megújításának egy lehetősége. Pedagógusképzés, No. 3-4. 109-118.
- Köcséné Szabó Ildikó (2007): Milyen tanár leszek? – Hallgatók vallanak magukról, a tanári hivatásról. In: Falus Iván (ed) A tanárrá válás folyamata. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Nahalka István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyermekben? Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Szivák Judit (1999): A kezdő pedagógus tapasztalatszerző folyamatának vizsgálata. PhD értekezés. Budapest, ELTE. (Kézirat)
- Szivák Judit (2002): A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Szivák Judit (2004): A kezdő pedagógus, In: Falus Iván (ed) Didaktika. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó. 490-512.
- Vámos Ágnes – Kálmán Orsolya (2009): Kikből lesznek tanárok? In: Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar: Pedagógusképzés a 21. században. ELTE-modell. Az ELTE PPK szerepe az átalakuló tanárképzésben 2003-2008. 23-34.